

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1929

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1130

Kitap Adı : Kur'an'da Savaşın Ahlaki Boyutları

Alt Başlık : Sîret-Nüzûl İlişkisi Bağlamında

Book Title : The Moral Dimensions of War in the Qur'an

Subtitle : In the Context of the Sîrah-Revelation Relationship

ISBN : 978-625-8724-86-8

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258724868

Yazar | Author: Ayşenur Akdağ | orcid.org/0009-0003-2593-2939

Kurum | Institution: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ROR ID: ror.org/01rpe9k96

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Monograph

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 123 (xiv+109)

Yayın Tarihi | Publication Date: Mayıs | May 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BISAC: REL037060 - Din / İslam / Kuran Çalışmaları | Religion / Islam / Koran & Sacred Writings

THEMA: QRAM2 - İslam | Islam

LC Classification: BP130 - Kur'an çalışmaları | Koran studies

DEWEY: 297.122 - Kur'an | Qur'an

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: Din | Religion

WoS Citation Topics Micro: Kur'an ve Hadis Çalışmaları | Qur'an and Hadith Studies

Scopus Subject Areas: 1212 - Din Çalışmaları | Religious Studies

Atıf Bilgisi | Cite as: Akdağ, Ayşenur. *Kur'an'da Savaşın Ahlaki Boyutları: Sîret-Nüzûl İlişkisi Bağlamında*. FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2026.

© Tüm hakları saklıdır | All rights reserved: FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Kur'an'da
Savaşın Ahlaki Boyutları
Sîret-Nüzûl İlişkisi Bağlamında

Ayşenur AKDAĞ

Yazar Hakkında | About the Author

Ayşenur AKDAĞ

3 Mart 1998 tarihinde Yozgat'ın Akdağmadeni ilçesinde doğdu. İlk ve orta-öğrenimini Akdağmadeni'nde tamamladı. 2016 yılında Akdağmadeni Şehit Hasan Hüseyin Özdemir Anadolu İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. 2017 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde başladığı lisans eğitimini 2021 yılında tamamladı. 2023 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde başladığı yüksek lisans eğitimini 2026 yılında Temel İslam Bilimleri alanında tamamladı. Hâlen Tefsir alanında akademik çalışmalarını sürdürmektedir.

Was born on March 3, 1998, in Akdağmadeni, Yozgat. She completed her primary and secondary education in Akdağmadeni. In 2016, she graduated from Akdağmadeni Şehit Hasan Hüseyin Özdemir Anatolian Imam Hatip High School.

In 2017, she began her undergraduate studies at Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Theology, and completed her degree in 2021. In 2023, she started her master's program at Tokat Gaziosmanpaşa University, Graduate School of Education, and is expected to complete it in 2026 in the field of Basic Islamic Sciences. She is currently conducting academic research in the field of Tafsir.

Kitap Hakkında

Kur'an'da Savaşın Ahlaki Boyutları Sîret-Nüzûl İlişkisi Bağlamında

Bu çalışma, Kur'an-ı Kerim'de savaşın ahlaki boyutlarını sîret-nüzûl ilişkisi çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Savaş, insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren bir olgu olmakla birlikte, ahlaki sınırları ve meşruiyet ölçütleri bakımından her dönemde tartışma konusu olmuştur. Günümüzde yaşanan savaşlar ve sivillerin hedef alınması, savaşın etik boyutunu yeniden gündeme taşımakta; özellikle Kur'an'daki savaş ayetlerinin bağlamından koparılarak yorumlanması ciddi kavramsal sorunlara yol açmaktadır. Bu çalışma, söz konusu sorunlardan hareketle Kur'an'ın savaş anlayışını nüzul süreci ve Hz. Peygamber'in uygulamaları ışığında ele almaktadır.

Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş olup doküman incelemesi esas alınmıştır. Çalışmada öncelikle savaş kavramı ele alınmış; savaşın tanımı, tarihsel gelişimi ve Kur'an'da savaşı ifade eden harb, kûl ve cihâd kavramları incelenmiştir. Ardından savaşın ahlakiliği meselesi ahlak felsefesi ve hukuk teorisi açısından değerlendirilerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise Kur'an'daki savaş ayetleri nüzul süreçleri dikkate alınarak analiz edilmiş; meşruiyet, zulmü engelleme, meşru müdafaa, antlaşmalara riayet, barışın esas oluşu ve masumların korunması gibi temel ilkeler ele alınmıştır. Bu ilkeler, Hz. Peygamber'in savaş uygulamalarıyla birlikte değerlendirilmiş; klasik ve modern tefsirlerin konuya yaklaşımları mukayeseli olarak incelenmiştir.

Araştırma sonucunda Kur'an'da savaşın ancak zorunlu durumlarda meşru görüldüğü, savaş sürecinde ahlaki ve insani sınırların titizlikle korunduğu ve barışın temel ilke olarak benimsendiği ortaya konmuştur. Çalışma, Kur'an'ın savaş anlayışının keyfi ve sınırsız bir şiddeti değil; adalet, merhamet ve insan onurunu esas alan ahlaki bir çerçeveyi öngördüğünü göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir; Kur'an; Savaş; Ahlâk; Sîret; Nüzûl

About the Book

The Moral Dimensions of War in the Qur'an In the Context of the Sīrah–Revelation Relationship

This study aims to examine the moral dimensions of war in the Qur'an within the framework of the sīrah–revelation (nuzūl) relationship. Although war has been a persistent phenomenon throughout human history, its moral boundaries and criteria of legitimacy have remained a subject of debate in every era. Contemporary wars and the targeting of civilians have once again brought the ethical dimension of war to the forefront; in particular, interpretations of Qur'anic verses on war that are detached from their historical and revelatory contexts have led to serious conceptual problems. Taking these issues as its point of departure, this study addresses the Qur'anic understanding of war in light of the process of revelation and the practices of the Prophet Muḥammad (peace be upon him).

The research is conducted using a qualitative methodology and is based on document analysis. The study first addresses the concept of war by examining its definition, historical development, and the Qur'anic terms used to denote war, such as ḥarb, qitāl, and jihād. Subsequently, the issue of the morality of war is evaluated from the perspectives of moral philosophy and legal theory in order to establish a conceptual framework. In the second part, Qur'anic verses related to war are analyzed with due consideration to their contexts of revelation. Core principles such as legitimacy, the prevention of oppression, self-defense, adherence to treaties, the primacy of peace, and the protection of innocents are discussed. These principles are evaluated together with the Prophet's practices in warfare, and the approaches of classical and modern Qur'anic commentaries are examined comparatively.

The findings of the study demonstrate that, in the Qur'an, war is deemed legitimate only under necessary circumstances, that moral and humanitarian limits are meticulously observed during warfare, and that peace is upheld as the fundamental principle. The study shows that the Qur'anic conception of war does not endorse arbitrary or unlimited violence; rather, it envisions an ethical framework grounded in justice, compassion, and respect for human dignity.

Keywords: Tafsir; Qur'an; War; Ethics; Sīrah; Nuzūl

İthaf

*Bu çalışmayı yapmak istememdeki en büyük neden;
dünyanın gözlerini kapattığı Gazze gerçeğini,
kelimelerle de olsa görünür kılma, yaşanan insanlık dramının
bir yerlerde yankı uyandırmasına vesile olmaktı.
Bu kitap, sadece akademik bir çalışma değil;
vicdanı olan herkes için bir çağrıdır.
Bundan dolayı kitabımı, yıllardır süren zulüm,
adaletsizlik ve insanlık dramına rağmen direnişin,
sabrın ve onurun simgesi olan Gazze halkına ithaf ediyorum.
Gazze'nin yaralı çocuklarına,
yıkılmış evlerine ama dimdik duran umutlarına...*
Yozgat, 2026

TEŞEKKÜR

Bu eserin ortaya çıkmasında bilgi ve deneyimiyle bana yalnızca rehberlik etmekle kalmayıp, aynı zamanda bir abla gibi yol gösteren, desteğini her zaman hissettiren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Emine Sekme'ye en samimi teşekkürlerimi sunarım. Onun anlayışı, cesaretlendirici yaklaşımı ve emeği, bu çalışmanın şekillenmesinde büyük rol oynamıştır. Ayrıca sunduğu değerli fikirlerle ufkumu genişleten ve yolumu aydınlatan kıymetli hocam Doç. Dr. Hakan Temir'e de içten teşekkür ederim.

Bu süreçte koşulsuz sevgileri, sabırları, duaları ve maddi-manevi destekleriyle her zaman yanımda olan babam Yusuf Akdağ'a, annem Halide Akdağ'a, ağabeyim İbrahim Akdağ'a ve kardeşim Enes Akdağ'a müteşekkirim. Onların varlığı, inancı ve desteği, her zaman en büyük güç kaynağım olmuştur.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	ix
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
I. Araştırmanın Konusu, Önemi ve Amacı	1
II. Araştırmanın Yöntemi	3
III. Araştırmanın Kaynakları	3
IV. Kavramsal Çerçeve	10
IV.1. Sîret	10
IV.2. Nüzûl	11
IV.3. Sîret-Nüzûl ilişkisi	11
 BİRİNCİ BÖLÜM	
SAVAŞ KAVRAMI ve AHLAKÎ SAVAŞ OLGUSU	17
1.1. Savaş Kavramı	17
1.1.1. Tanımı	17
1.1.2. Savaşın Tarihsel Değişimi	19
1.1.3. Kur'an'da Savaş Kavramı	21
1.1.3.1. Harb	21
1.1.3.2. Kıtâl	22
1.1.3.3. Cihad	23
1.2. Ahlak-Savaş İlişkisi	26
1.2.1. Ahlak Felsefesi Açısından Savaş	28
1.2.2. Hukuk Teorisi Açısından Savaş	33
 İKİNCİ BÖLÜM	
KUR'AN'DA SAVAŞIN AHLAKÎ BOYUTLARI	39
2.1. Savaş Etiği: Temel İlkeler	40
2.1.1. Meşruiyet İlkesi	40
2.1.1.1. Zulmü ve Baskıyı Engelleme (Fitneyi Ortadan Kaldırma)	41
2.1.1.2. Meşru Müdafaa	48
2.1.1.3. Antlaşma Bozulma Durumu	55
2.1.1.4. Fayda Temelli Olması	60
2.1.2. Barışın Esas Oluşu İlkesi	63
2.1.3. Masumların Korunması İlkesi	68

2.2. Ahlaki Savaş Stratejileri ve Taktikleri	71
2.2.1. Hazırlıklı Olmak	72
2.2.2. Birlik ve Beraberlik	76
2.2.3. Sabretmek	79
2.2.4. Savaşa Teşvik ve Manevi Destek	81
2.2.5. Savaşta Öncelik Yakın Olan Düşmandır İlkesi	90
2.3. Savaşta Ahlaki Disiplin ve Sınırlar	91
2.3.1. Savaştan Kaçmak (Fırar)	92
2.3.2. Savaştan Muaf Olanlar	94
SONUÇ	97
KAYNAKÇA	99
DİZİN	107

KISALTMALAR

AA	: Anadolu Ajansı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.s.	: Aleyhisselam
b.	: Bin/İbn
BBC	: British Broadcasting Corporation
bk.	: Bakınız
BM	: Birleşik Milletler
C.	: Cilt
CNN	: Cable News Network
çev.	: Çeviren veya tercüme eden
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
ed.	: Editör
H.z.	: Hazreti
md.	: Madde
Ö.	: Ölüm
r.a.	: Radıyallahu anı
s.a.s.	: Sallalâhû ‘aleyhi ve sellem
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birlięi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik eden
ts.	: Tarihsiz
v.	: ve dięerleri
vb.	: ve benzeri
yy.	: Yayınevi yok